

Брюксел, 10 март 2026 г.
(OR. en)

7213/26

ENER 125
FISC 102
ECOFIN 324
COMPET 307
ENV 228

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 10 март 2026 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2026) 116 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
Инвестиционна стратегия за чиста енергия

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 116 final.

Приложение: COM(2026) 116 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Страсбург, 10.3.2026 г.
COM(2026) 116 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Инвестиционна стратегия за чиста енергия

1 ВЪВЕДЕНИЕ

Преходът към чиста енергия е от жизненоважно значение за стратегическата автономност, конкурентоспособността и устойчивия просперитет на Европа. Декарбонизацията представлява възможност за икономически растеж и заетост в цяла Европа. Както се подчертава в доклада на Марио Драги¹, превръщането на амбициите ни в реалност изисква безпрецедентни равнища на инвестиции, и по-специално — по-интегриран подход към мобилизирането на публичен и частен капитал.

Прогнозите на Комисията сочат², че за да постигнем целите си в областта на енергийния преход и да осигурим финансово достъпна, ефективна и чиста енергия за всички европейци, равнищата на инвестиции в енергийния сектор трябва да достигнат приблизително 660 милиарда евро годишно между 2026 и 2030 г. и да нараснат на 695 милиарда евро годишно през периода 2031—2040 г. Това е значително увеличение в сравнение със сумите, отчитани между 2011 и 2021 г., които се равняват на средно 240 милиарда евро годишно. Тези инвестиции трябва да включват снабдяването (производство), потреблението (енергийна ефективност) и инфраструктурата (електроенергийни мрежи).

Водещ източник на финансиране за прехода на Европа към чиста енергия е групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), която съчетава заеми, гаранции, инвестиции и консултантска подкрепа за ускоряване на преминаването към сигурна, конкурентоспособна и нисковъглеродна енергийна система. В този контекст групата възнамерява през следващите три години да предостави финансиране в размер на над 75 милиарда евро в подкрепа на целите на енергийния преход и на настоящата Инвестиционна стратегия за чиста енергия, като използва цялата си гама от финансови продукти и консултантски услуги.

За ускоряването на инвестициите спомагат и някои европейски инициативи, като например Механизмът за свързване на Европа — направление „Енергетика“, Механизмът за възстановяване и устойчивост и съответните глави от плана REPowerEU. Все още обаче има пречки пред темпото и мащаба на мобилизирането на частен капитал във всички сегменти на чистата енергия. Европа осигурява за дългосрочното мобилизиране на институционален капитал регулаторна предвидимост и стабилност на политиката, но дългите процеси за издаване на разрешения и за присъединяване към електроенергийната мрежа забавят внедряването и повишават рисковете. Разпокъсаните пазари — с различни правила, стандарти и практики за планиране — повишават трансакционните разходи и възпрепятстват разширяването на мащаба. В много области не е отразена пълната системна стойност на инвестициите в чиста енергия, което понижава тяхната привлекателност за частните инвеститори. Най-новите данни сочат, че в някои сектори растежът на инвестициите се забавя и дори обръща своята посока.

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

² Освен ако е посочено друго, в настоящия документ всички стойности, свързани с нуждите от инвестиции, са основани на моделирането за целите на оценката на въздействието за 2040 г. (SWD(2024) 63 final).

Частният капитал е налице и трябва да бъде мобилизиран

Мащабът на инвестициите, необходими за енергийния преход, обаче далеч надхвърля капацитета за публично финансиране от националните бюджети, многогодишната финансова рамка (МФР) и групата на ЕИБ. Публичните средства трябва да бъдат използвани не като основен източник на финансиране, а като стратегически лост за привличане на по-широка комбинация от финансови средства от банките и капиталовия пазар, което в крайна сметка ще намали цялостните разходи за прехода. Това е особено важно в контекста на енергийна система, движена във все по-голяма степен от авансови капиталови разходи. Освен това благодарение на публичната подкрепа разходите за прехода може да се разпределят за целия експлоатационен срок на активите, като по този начин се предотвратят резките повишения на цените в краткосрочен план.

Постигането на необходимия мащаб и обхват на инвестициите зависи от диверсификацията на източниците на финансиране, така че изцяло да се мобилизират институционалният капитал, рисковият капитал и частното дялово финансиране, както и повече традиционни източници. В бъдеще от решаващо значение за създаването на дълбоките и ликвидни пазари, които са необходими за тази цел, ще бъде успехът на съюза на спестяванията и инвестициите.

Настоящата стратегия има за цел да се улесни мобилизирането на частни инвестиции за енергийния сектор, като се подобри връзката между наличния частен капитал и планираните европейски енергийни проекти. Според оценките частно управляваните активи в Европа възлизат на 33,7 трилиона евро³. Институционалните инвеститори (например застрахователи и пенсионни фондове) контролират активи в размер на над 12 трилиона евро⁴ в Европа, като се стремят към дългосрочната, стабилна възвръщаемост, която може да се осигури от енергийните проекти, ако бъде въведена подходяща рамка.

Инвестиционната стратегия за чиста енергия допълва обявените инициативи на ЕС, както и действията на държавите членки, насочени към намаляване на риска и несигурността и създаване на стабилни, привлекателни условия за инвестиране, като по този начин се укрепват конкурентоспособността и енергийната сигурност на Европа.

³ Европейска асоциация за управление на фондове и активи (EFAMA), *Asset Management in Europe [Управлението на активи в Европа]* (16-о издание, 2024 г.), и EFAMA, *Our Industry in Numbers [Нашата промишленост в цифри]* (страница с данни в реално време).

⁴ Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA): [EIOPA and the EU Institutions \[EIOPA и институциите на ЕС\]](#).

2 МОБИЛИЗИРАНЕ НА ЧАСТЕН КАПИТАЛ В МАЩАБА, НЕОБХОДИМ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ЕНЕРГИЙНИЯ ПРЕХОД

Настоящата Инвестиционна стратегия за чиста енергия е разработена с цел да насърчава мобилизирането на частен капитал, целевото намаляване на риска във връзка с инвестициите и структурираното сътрудничество с финансовата общност.

ПОДПОМАГАНЕ НА ДОСТЪПА ДО КАПИТАЛОВИТЕ ПАЗАРИ ЗА ЕНЕРГИЙНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

От решаващо значение за европейската конкурентоспособност и сигурност са повишените и ускорени инвестиции в електроенергийните и други мрежи — гръбнака на енергийната система. В доклада на Марио Драги се предупреждава, че не е достатъчно просто да се инвестира в генерирането на чиста електроенергия; за осигуряването на успешен енергиен преход са необходими и паралелни усилия за укрепване и модернизиране на мрежовата инфраструктура и интеграцията на системата, включително чрез иновативни и цифрови решения. Въпреки това сегашните механизми за финансиране не успяват да мобилизират капитал в необходимия мащаб и с необходимата скорост.

За преодоляване на този недостиг и като допълнение към приетия неотдавна пакет за европейските електроенергийни мрежи, Комисията, в тясна координация с групата на ЕИБ, ще възприеме целенасочен подход за преобразуване на финансовите права върху бъдещи парични потоци, свързани с енергийни активи, в ликвидни ценни книжа от инвестиционен клас.

Освен това централна роля за мобилизирането на частен капитал ще играят законодателните програми, както и други реформи на пруденциалната рамка за застрахователите, предприети в рамките на прегледа на Делегирания регламент „Платежоспособност II“. С тези реформи може да се насърчат инвестициите в чиста енергия, като се намалят разходите за дългосрочни инвестиции в собствен капитал и секюритизации и се признае ефектът на намаляване на риска, който имат гаранциите от ЕС или националните гаранции при капиталовите изисквания. Застрахователите ще бъдат длъжни да включат в своето управление на риска ориентирани към бъдещето сценарии за климата, което ще спомогне допълнително за постепенното пренасочване на инвестициите към чиста енергия.

Действие 1: Укрепване на счетоводния баланс на операторите на електроенергийни мрежи

За да се гарантира, че операторите (операторите на разпределителни системи и операторите на преносни системи) могат да финансират мащабно модернизиране на инфраструктурата, като същевременно се поддържат високи кредитни рейтинги, ще бъде въведен набор от механизми, специално пригодени за нуждите на различните оператори.

а) Фонд за инвестиции в стратегическа инфраструктура (Фонд за ИСИ)

При множество изключително важни проекти в областта на енергийния преход не се стига до окончателно набавяне на финансирането поради недостиг на собствен капитал, който не може да се покрие само от специализираните фондове или от частни инвеститори. За да се преодолее този проблем, **Фондът за инвестиции в стратегическа инфраструктура (Фонд за ИСИ)** ще функционира като **платформа за собствен капитал**, която — наред с инфраструктурните фондове ще улеснява целевото **съвместно инвестиране**.

Групата на ЕИБ ще поеме ангажимент с индикативен размер до 500 милиона евро, чрез което ще осигури **стабилизиращия капитал**, необходим за инвестиции в конкретни проекти за енергийна инфраструктура. Този модел на сътрудничество дава възможност на частните дружества за управление на активи да използват дългосрочния инвестиционен хоризонт и техническите експертни знания на ЕИБ, с което ще се гарантира мобилизиране на частно дялово финансиране в голям мащаб в най-критичните сегменти на европейската енергийна мрежа.

Съвместните инвестиции дават възможност за целева подкрепа на проектите или дружествата, които не разполагат с финансиране или изпитват затруднения при набирането на достатъчен капитал с цел осъществяване на инвестиционните си планове. Така се гарантира, че въздействието на групата на ЕИБ се увеличава максимално чрез целеви стратегии, насочени към ясно определени приоритетни области на политиката, което трудно би се постигнало чрез традиционните генерализирани стратегии, достъпни на пазара.

б) Механизъм за секюритизация за операторите

Като се опират на утвърдената роля на групата на ЕИБ във финансирането на европейска енергийна инфраструктура, Комисията и групата на ЕИБ възнамеряват да си сътрудничат във връзка с механизъм за секюритизация за операторите. Тази инициатива ще има за цел да допълва съществуващите инструменти на ЕИБ, като оценява структурите за задбалансово финансиране, които биха могли да преобразуват бъдещите регулирани потоци от приходи в незабавна ликвидност. Основната цел е да се прецени как може да бъде ефективно мобилизиран институционален капитал, като същевременно се гарантира, че материалните активи остават публична собственост. Съгласувайки продължителността на финансирането с дългия жизнен цикъл на активите на електроенергийните мрежи, механизмът за секюритизация за операторите може да спомогне за ограничаване на рисковете, свързани с рефинансирането, и за намаляване на общата цена на капитала, като по този начин се подпомага развитието на електроенергийните мрежи, без да се оказва ненужен натиск върху енергийните тарифи. За да бъдат взети под внимание разнообразните потребности на пазара и профили на операторите, предложената рамка остава гъвкава. Докато големите оператори на електроенергийни мрежи могат да ползват самостоятелни емисии, механизмът е отворен и за проучване на обединяването на различни оператори на електроенергийни мрежи, което е една от възможностите, по-специално за по-малките субекти.

в) Хибридни облигации

ЕИБ подкрепя инвестициите на регулирани предприятия за комунални услуги посредством закупуването на хибридни облигации⁵. Участието на групата на ЕИБ като водещ инвеститор осигурява положителен сигнал за останалите инвеститори и стимулира интереса към процеса по набиране на средства. Освен това с него се укрепва финансовото състояние на операторите, защото използваните инструменти се третират като собствен капитал, което е от полза за счетоводния им баланс.

Действие 2: Подпомагане на достъпа на операторите до финансиране посредством секюритизация на заеми и кредитиране чрез посредник за малки оператори

Комисията, съвместно с ЕИБ, ще проучи как достъпът на операторите на електроенергийни мрежи до финансиране да се подпомогне по-добре, като се освободи кредитният капацитет на банките, което ще им позволи да отпускат нови заеми на оператори на електроенергийни мрежи, без да зависят пряко от публични субсидии или от държавния бюджет, като същевременно привличат частен институционален капитал.

Целта е търговските банки да бъдат стимулирани да отпускат нови заеми на оператори на електроенергийни мрежи, включително като се предостави подкрепа за насърчаване на секюритизацията на съществуващите кредитни портфейли в съответствие с рамката на ЕС за секюритизация, така че участващите банки да използват освободения балансов капацитет, за да отпускат нови заеми на оператори на електроенергийни мрежи. Групата на ЕИБ може да допринесе за инициативата чрез съществуващите си продукти, включително секюритизация, в зависимост от доказаното търсене.

Наред с това, като се има предвид, че в ЕС средата, в която действат операторите на разпределителни системи, включва голям и разнообразен брой оператори с различни размери, правни уредби и регулаторни режими, регионалните и местните търговски банки може да играят важна роля за преодоляване на разпокъсаността на сектора и за подкрепа на обединяването на проекти на малки оператори. След обявената наскоро първа операция „Ръст за енергия“⁶ ЕИБ ще разшири мащаба на тази инициатива, като има предвид особеностите и нуждите на всяка държава членка. Тази инициатива ще укрепя капацитета на местните банкови мрежи за отпускане на заеми на малки оператори.

⁵ Хибридните облигации се третират отчасти като собствен капитал, което позволява на операторите да повишат своята кредитоспособност, а оттам — и инвестиционния си капацитет, без да се нарушават кредитните лимити или да се размива съществуващата собственост и контрол.

⁶ В тази операция ЕИБ покрива процент от рисковата експозиция на търговските банки във връзка със заеми за допустими енергийни проекти на нивото на общинските предприятия за комунални услуги, което позволява на банката да разпределя по-малък капитал за всеки вторичен заем, като така се повишава кредитният ѝ капацитет, вж. <https://www.eib.org/en/press/all/2025-469-eib-and-commerzbank-join-forces-for-eur1-2-billion-energy>.

НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ЧРЕЗ СТРАТЕГИЧЕСКО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ СРЕДСТВА

Публичният капитал играе жизненоважна роля за понижаването на рисковете и за мобилизирането на частно финансиране за прехода към чиста енергия. МФР представлява ключов инструмент за намаляване на риска във връзка с инвестициите в чиста енергия, като осигурява важно публично финансиране, включително чрез програмата InvestEU — водещата инвестиционна програма на Европейския съюз. По линия на InvestEU инвестициите в чиста енергия се подкрепят по хоризонтален начин чрез гаранции, като се осигурява възможност за инвестиции в проекти и предприятия, насочени към всички етапи на развитие, включително етапите от стартирането до разрастването, както и внедряването. Размерът на инвестициите, свързани с енергетиката, които са мобилизирани досега чрез InvestEU, надхвърля 57 милиарда евро.

В предложението на Комисията за следващата МФР се потвърждава, че ще продължат да се подкрепят производството в областта на чистите технологии и неговата верига на доставките⁷, както и проекти в областта на енергийния преход, включително на етапа на научните изследвания и иновациите, като, наред с другото, ще се укрепят финансовите инструменти с цел мобилизиране на частни инвестиции. Финансови средства за инвестиции в енергетиката са достъпни по-специално по линия на плановете за национално и регионално партньорство, Европейския фонд за конкурентоспособност, програмата „Хоризонт Европа“ и Механизма за свързване на Европа — направление „Енергетика“, чийто бюджет беше увеличен петкратно на около 30 милиарда евро. Ключов инструмент за подпомагане на научните изследвания и иновациите в ядрената област ще продължи да бъде Програмата на Евратом за научни изследвания и обучение.

През юни 2025 г. Комисията прие Рамката за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост (CISAF)⁸ с цел определяне на критериите, които Комисията ще прилага при оценката на предложенията за помощ на държавите членки за финансова подкрепа, насочена към постигането на целите на Пакта за чиста промишленост и осъществяването на прехода към нулеви нетни емисии. CISAF ще даде възможност за бързо отпускане на помощ за проекти. Тя допринася за издръжливостта на ЕС, като ускорява постигането на независимост от вноса на изкопаеми горива, декарбонизация на промишлеността и нови инвестиции в производството в областта на чистите технологии, като същевременно се запазва почтеността на единния пазар.

Комисията насърчава държавите членки да използват CISAF с цел да се ускорят постигането на целите за чиста енергия и внедряването на мерки за гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива, на механизми за осигуряване на електрогенериращи мощности и

⁷ В съответствие с Регламента за промишленост с нулеви нетни емисии и Регламента за суровините от критично значение.

⁸ За допълнителна информация вж.: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/contribution-clean-just-and-competitive-transition/clean-industrial-deal-state-aid-framework-cisaf_en.

на мерки за декарбонизация на промишлеността и да се допринесе за намаляването на риска във връзка с инвестициите в тези приоритетни области посредством специални инвестиционни фондове. Според оценките на Комисията чрез CISAF биха могли да се мобилизират инвестиции от порядъка на трицифрени милиарди, ако държавите членки продължат да внедряват схеми, подобни на създадените съгласно Временната рамка за държавна помощ при кризи и преход⁹.

Като част от Пакта за чиста промишленост Комисията също така изготви Препоръка за проектиране на икономически ефективни, опростени и навременни данъчни мерки, с които се стимулират инвестициите в чистите технологии и в декарбонизацията на промишлеността¹⁰.

Действие 3: Намаляване на риска във връзка с иновативните технологии за генериране на чиста енергия и дългосрочното акумулиране

Според оценките на Международната агенция по енергетика около **35 % от намаляването на емисиите, което трябва да се постигне до 2050 г., ще зависят от технологии, които все още не са налични на пазара**¹¹. Успехът на прехода зависи структурно от иновациите — от внедряването на ново поколение технологии за чиста енергия, които могат да осигурят финансово достъпна, надеждна и декарбонизирана енергия в голям мащаб. Комисията предлага следните действия за подпомагане на иновациите:

а. Достигане на ново поколение технологии за чиста енергия до пазарна реализация

Комисията, в сътрудничество с групата на ЕИБ, ще увеличи подкрепата за частните инвестиции в иновативни технологии за чиста енергия (например дългосрочно акумулиране на енергия, плаващи инсталации за вятърна енергия, плаващи фотоволтаични инсталации, океанска енергия (на морските вълни и на приливите и отливите), както и намиращи се във въздуха уредби за вятърна енергия; нови форми на внедряване на възобновяеми източници, като например агроволтаични уредби, авангардни решения за енергия от възобновяеми източници на биологична основа, улавяне и съхранение на въглероден диоксид, улавяне, използване и съхранение на въглероден диоксид, и навлизане на установените технологии на нови пазари със специфични рискове, свързани с развитието (например геофизична несигурност за геотермални проекти). Това може да включва укрепване или разширяване на съществуващите механизми, например операциите с рисков дълг и собствен капитал, които могат да бъдат допустими за подпомагане по програмата InvestEU. Тя ще проучи и

⁹ Работен документ на службите на Комисията, придружаващ Рамката за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост (SWD(2025) 850 final, 4.11.2025 г., стр. 22).

¹⁰ Препоръка на Комисията от 2 юли 2025 г. относно данъчните стимули в подкрепа на Пакта за чиста промишленост и в контекста на Рамката за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост (C(2025) 4319 final).

¹¹ Международна агенция по енергетика, *Net Zero by 2050 — A Roadmap for the Global Energy Sector* [Нулеви нетни емисии до 2050 г. — пътна карта за световния енергиен сектор], 2021 г.

вариантите за инвестиране във фондове, насочени към технологии за чиста енергия, включително дългосрочно акумулиране на енергия.

Освен това намаляването на риска във връзка с чистите технологии трябва да бъде засилено на национално равнище и на равнището на ЕС, особено в случаите, в които зависим от доставчици от високорискови трети държави, например за соларни инвертори. Изключително важно е за всички случаи на внедряване, за които се обмисля дали да бъдат финансирани, да се извърши задълбочен анализ на рисковете в областта на киберсигурността и при необходимост да се определят подходящи мерки за намаляване на риска.

Укрепената и разширена система за търговия с квоти за емисии на парникови газове ще повиши икономическите стимули за технологии за чиста енергия, като така ще се намалят изискванията за финансова подкрепа. По линия на програмата „Хоризонт Европа“ и Фонда за иновации ще продължи да се предоставя съответна подкрепа чрез безвъзмездни средства. Така например по линия на работната програма на „Хоризонт Европа“ за периода 2026—2027 г. Комисията стартира водеща покана в размер на 600 милиона евро за подпомагане на Пакта за чиста промишленост и по-бързо достигане на технологична зрялост и пазарна готовност на авангардни демонстрационни съоръжения за чисти технологии и за декарбонизация на промишлеността. Освен това в рамките на предвидената Стратегическа пътна карта за цифровизация и изкуствен интелект в енергийния сектор Комисията ще даде ход на действие за цифровизация на издаването на разрешения с цел да се подпомогне разработването на пилотен портал за цифрови разрешения с инструменти с генеративен изкуствен интелект.

б. Малки модулни реактори/ усъвършенствани модулни реактори (ММР/УМР)

Няколко концепции за ММР, включително усъвършенствани модулни дизайни и дизайни от поколение IV, отбелязват напредък и се очаква в рамките на настоящото десетилетие да достигнат до етапа на демонстрация. Днес Комисията приема Стратегия за разработването и внедряването на малки модулни реактори (ММР) в Европа¹². За да могат тези технологии да достигнат до етапа на пазарна реализация в началото на 30-те години на XXI век, трябва да преодолеем предизвикателствата във връзка с финансирането, които се дължат на по-големите рискове, свързани с технологиите и внедряването.

Групата на ЕИБ ще подкрепя — чрез рисков дълг и други финансови продукти — намаляването на риска във връзка с инвестициите в съответствие със Стратегията за ММР, както и свързаните с тях съоръжения за ядрения горивен цикъл и веригата на доставките, които могат да бъдат допустими за подпомагане и по линия на програмата InvestEU¹³.

¹² Съобщение на Комисията: „Стратегия за разработването и внедряването на малки модулни реактори (ММР) в Европа“ (СОМ(2026) 117).

¹³ Гаранциите по InvestEU не може да се използват за операции, насочени към извеждане от експлоатация, експлоатация, приспособяване или изграждане на атомни електроцентрали.

в. Подкрепа за разширяване на мащаба на нови технологии за чиста енергия чрез фонда за разрастване в Европа

Като част от Стратегията на ЕС за стартиращите и разрастващите се предприятия, публикувана през май 2025 г., Комисията стартира частно управляван и съфинансиран фонд за разрастване в Европа, за да се преодолее недостигът на финансиране за разрастващи се предприятия, които работят в областта на дълбоките и революционните технологии. Корпоративните фондове за рисков капитал в областта на енергетиката и други потенциални инвеститори, които имат интерес към иновативната чиста енергия, вече могат да се присъединяват към съществуващата мрежа на доверените инвеститори с цел да станат инвестиционни партньори в Европейския съвет по иновациите, който ще се допълва от фонда за разрастване в Европа.

г. Укрепване на финансирането за енергийна ефективност

Понастоящем Комисията, заедно с групата на ЕИБ, работи по укрепването на гаранционния продукт за устойчивост по InvestEU, управляван от Европейския инвестиционен фонд. Този увеличен капацитет, в съчетание с представянето на нови възможности чрез съвместни инвестиции, ще позволява допълнителен достъп до продукта за целите на декарбонизацията и енергийната ефективност на МСП.

В съответствие с Плана за действие за енергия на достъпни цени, през 2026 г. Комисията и групата на ЕИБ ще поставят началото на пилотна схема, насочена към привличането на финансиране в размер на 500 милиона евро, чрез която — успоредно със специализираните инвестиционни фондове и с евентуалната подкрепа на консултантския център InvestEU — следва да се ускорят също така предлагането и възприемането на модели от типа „енергийната ефективност като услуга“. Това ще допълва подкрепата, която групата на ЕИБ осигурява понастоящем за енергийните услуги, както и за решенията за декарбонизация на МСП.

В следващата МФР повишаването на енергийната ефективност ще бъде подкрепено по линия на новия Европейски фонд за конкурентоспособност. От инструментите на Европейски фонд за конкурентоспособност (например съчетание от безвъзмездни средства, подлежаща на връщане подкрепа, консултантски услуги, като съдействие за разработване на проекти) може да се ползва инструмент „Ускорител“, посветен на енергийната ефективност. Той ще подпомага обединяването на инвестиционни проекти, включително за отопление и охлаждане, за да повиши достъпа им до капиталовите пазари, като улесни развитието на пазар за търгуема енергийна ефективност.

Групата на ЕИБ може да играе ключова роля, като предлага консолидирана оферта за финансиране (например заеми, гаранции и безвъзмездни средства), включително чрез свои собствени ресурси.

Подкрепата от Съюза би могла да се насочва чрез инструмента InvestEU на Европейския фонд за конкурентоспособност и инструменти като инициативата за енергийна ефективност

за МСП и би могла да е под формата на подлежаща на връщане подкрепа, консултантска подкрепа и безвъзмездни средства.

д. Осигуряване на полезни взаимодействия и повишаване на ефективността на публичното финансиране за прехода към чиста енергия

Държавите членки използват и национални средства за намаляване на риска във връзка с инвестициите в чиста енергия, но липсата на координация помежду им може да породи неефективност. Като оползотворява потенциала на съществуващите рамки, например Работната група за енергийния съюз и Съвета за инвестиции за енергийния преход (действие 4), Комисията ще улесни обмена на информация и сътрудничеството между държавите членки по отношение на внедряването на националните им схеми за публично финансиране (например чрез национални насърчителни банки). Целта е да се осигурят политически насоки относно общите приоритети и да се оптимизира използването на ресурси, да се избегне дублирането на научноизследователска и развойна дейност и на трансгранични проекти и да се насърчат трансграничното сътрудничество, споделянето на най-добри практики и пилотните проекти.

ЗАСИЛЕН ДИАЛОГ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ И СТРАТЕГИЧЕСКО ФИНАНСИРАНЕ

Действие 4: Създаване на Съвет за инвестиции за енергийния преход

Комисията ще създаде Съвет за инвестиции за енергийния преход, в чийто състав ще влизат представители на инвеститорите (включително институционалните инвеститори) и други финансови институции, държавите членки, както и висши служители на Комисията. Този съвет ще служи като специална платформа за стратегическа обратна връзка в областта на енергетиката, като ще помага да се гарантира, че политиките на ЕС и финансирането от него са съгласувани с нуждите на инвеститорите и че с тях се подкрепят дългосрочни частни инвестиции в енергийния сектор, въз основа на опита от установения през 2022 г. диалог между инвеститорите в областта на енергетиката. Той ще гарантира, че дейностите му се осъществяват, без да се припокриват с бъдещите структури за управление на Европейския фонд за конкурентоспособност или да ги накърняват. Освен това ще обхваща измерение, свързано с иновациите и възприемането им от пазара, в координация със Стратегическия план за енергийните технологии и ще проучва евентуалните полезни взаимодействия с инвестиционната платформа T-MED.

В рамките на Съвета за инвестиции за енергийния преход ще има подгрупа, състояща се от представители на групата на ЕИБ, международните финансови институции, националните насърчителни банки и институции и други национални публични банки, с цел обсъждане на ролята на тези институции за укрепване на финансовите потоци за енергийни проекти и за повишаване на мобилизирането на частен капитал.

3 ЗАКЛЮЧЕНИЯ И СЛЕДВАЩИ СЪТЪПКИ

Инвестициите в **прехода към чиста енергия** са инвестиции в нашата сигурност, конкурентоспособност и устойчивост. Настоящата стратегия и включените в нея целеви действия имат за задача да спомогнат за мобилизирането на институционален частен капитал в голям мащаб, като се изхожда от разбирането, че за европейската конкурентоспособност, сигурност и декарбонизация са необходими допълнителни частни инвестиции в прехода към чиста енергия.

Стратегията се основава на съществуващата политическа и финансова рамка. Европейският съюз разполага с надеждна и предвидима правна уредба и ясно определена политическа програма. Обхватът и естеството на необходимите инвестиции ще бъдат изяснени допълнително в **предвидената рамка в областта на енергетиката и климата за следващото десетилетие**. През четвъртото тримесечие на **2026 г.** Комисията ще представи **оценка на нуждите на енергийната система с оглед на чистия преход и законодателен пакет за периода след 2030 г.**, който ще се основава на комплексна оценка на въздействието, за да актуализира **размера и естеството** на нуждите от инвестиции и да осигури по-подробна информация в помощ на вземането на решения от страна на инвеститорите и публичните администрации.

В бъдещите национални планове в областта на енергетиката и климата следва да се прави отчетливо разграничение между **приноса на публичното финансиране и възможностите за частни инвестиции**. Това ще помогне да се подобри разбирането по отношение на възможностите за публично финансиране и на частните инвестиции във всички държави членки, с което ще се гарантира целенасочено използване на ресурсите. Решаваща роля като лост за мобилизиране на частно финансиране ще играят **МФР за периода 2028—2034 г.** и националните схеми за публично подпомагане.

Успешното изпълнение на Инвестиционната стратегия за чиста енергия налага стратегическо съгласуване на фондовете и благоприятстващите политики на ЕС, наред с колективна ангажираност на институциите на ЕС, държавите членки, организациите, боравещи с институционален капитал, и частните финансови субекти. **Ключов партньор за изпълнението на настоящата стратегия е групата на ЕИБ, която възнамерява през следващите три години да предостави финансиране в размер на 75 милиарда евро** в подкрепа на целите на енергийния преход и на настоящата стратегия. **Програмата InvestEU** ще подсили възможностите на групата на ЕИБ и на останалите партньори по изпълнението по отношение на високорисковите операции.

Стратегията може да донесе реални резултати, ако бъде осъществена изцяло и ефективно. Комисията ще я изпълнява и ще следи напредъка към постигането на нейните цели чрез Съвета за инвестиции за енергийния преход, който ще осигурява структурирано партньорство с инвестиционната общност. **Първото заседание на Съвета за инвестиции за енергийния преход ще бъде свикано от Европейската комисия през второто тримесечие на 2026 г.** Напредъкът ще се наблюдава и в контекста на Работната група за енергийния съюз.

Инвестиционното предизвикателство е значително по своя мащаб. Същото обаче важи и за частния капитал, който може да бъде мобилизиран за енергийния преход. **Ускоряването на темпа на инвестициите е от решаващо значение, за да може ЕС да повиши своята конкурентоспособност** и да реализира Пакта за чиста промишленост и Плана за действие за енергия на достъпни цени.